

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

II) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMMETETS
UTI
HALLANDS LÄN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE
FÖR ÅREN
1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I afseende härpå återopas den för åren 1842—1847 afgifna berättelse, med tillkännagifvande att *församlingarnes* antal rätteligen uppgår till 91.

2. Innevånare.

Såsom af berättelsen för åren 1851—1855 inhemtas, uppgick *befolkningens antal*, enligt mantalslängderna för sistnämnda år: å landsbygden till 100,773 och i länets fem städer till 7,427, eller tillhopa 108,200; hvaremot bilagda tabell N:o 1 visar, att folkmängden år 1860 utgjorde, enligt husförhörlängderna: å landsbygden 110,209 och i städerna 9,369, samt enligt mantalslängderna: å landsbygden 107,950 och i städerna 8,525, eller tillsammans för hela länet enligt husförhörlängderna 119,578 och enligt mantalslängderna 116,475, hvaraf synes, att den mantalsskrifna befolkningen under ifrågavarande fem år ökats: å landsbygden med 7,177 och i städerna med 1,098, eller tillhopa 8,275. Otvetydiga orsaker till denna *tillökning* äro att hemta från de förhållanden, dels att jordbruket och andra näringsgrenar vunnit icke obetydlig utveckling, hvaraf åter följt, att flera inflyttningar än utflyttningar ägt rum, dels ock att länet förskonats från svårare farsoter.

Ehuru en och annan lättjefull kringresande predikant af tvetydig karakter sökt utbreda baptist- och mormonlärorna, hafva dock inga egentliga *schismatiska rörelser* förekommit och medfört bildandet af särskilda församlingar.

Beträffande *byggnadssätt* må anmärkas, att, i anseende till förminskad tillgång och höjda priser å trädevirke, på icke få ställen blifvit uppförde så kallade korsvirkshus och här och der grundmurade stenhus, af-

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utgiver ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-14.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	1.
3. Näringar.....	2.
Tab. Litt. A. Handelspriser.....	3.
Tab. Litt. B. Areal å nedanstående hemmans och lägenheters skogsmark.....	5.
4. Kommunikations-anstalter och varubyten.....	8.
Tab. Litt. C. För inrikes sjöfart ankomne och afgangne fartyg.....	9.
5. Kameralförhållanden.....	10.
Tab. Litt. D. Afgifter för minuthandel med och utskänkning af spritdrycker.....	10.
6. Politi.....	11.
Tab. Litt. E. Statsbidrag.....	12-13.
Tab. Litt. F. Sängplatser, inkomster och utgifter vid Lasarettet och kurhus.....	14.
Tabellbilagor	15-20.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	15.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	15.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	15.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	15.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	16.
Tab. N:o 6. Af rofdjur dödade husdjur.....	16.
Tab. N:o 7. Bergverk, bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar samt handtverkerier.....	17.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning, 1856-1860	18.
Tab. N:o 9. Sjöfart och handel, 1856-1860.....	18.
Tab. N:o 10. Hemman och jordlägenheter å landsbygden, samt tomter och jordar i städerna år 1860	19.
Tab. N:o 11. Laga skiften m. m.....	19.
Tab. N:o 12. Sparbanker.....	20.
Tab. N:o 13. Fattigvård.....	20.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

II) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd.

LANDSHÖFDINGE-EMMETETS
UTI
HALLANDS LÄN
UNDERDÅNIGA BERÄTTELSE
FÖR ÅREN
1856—1860.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

I afseende härpå återopas den för åren 1842—1847 afgifna berättelse, med tillkännagifvande att församlingarnes antal rätteligen uppgår till 91.

2. Innevånare.

Såsom af berättelsen för åren 1851—1855 inhemtas, uppgick *befolkningens antal*, enligt mantalslängderna för sistnämnda år: å landsbygden till 100,773 och i länets fem städer till 7,427, eller tillhopa 108,200; hvaremot bilagda tabell N:o 1 visar, att folkmängden år 1860 utgjorde, enligt husförhörlängderna: å landsbygden 110,209 och i städerna 9,369, samt enligt mantalslängderna: å landsbygden 107,950 och i städerna 8,525, eller tillsammans för hela länet enligt husförhörlängderna 119,578 och enligt mantalslängderna 116,475, hvaraf synes, att den mantalsskrifna befolkningen under ifrågavarande fem år ökats: å landsbygden med 7,177 och i städerna med 1,098, eller tillhopa 8,275. Otvetydiga orsaker till denna *tillökning* äro att hemta från de förhållanden, dels att jordbruket och andra näringsgrenar vunnit icke obetydlig utveckling, hvaraf åter följt, att flera inflyttningar än utflyttningar ägt rum, dels ock att länet förskonats från svårare farsoter.

Ehuru en och annan lättjefull kringresande predikant af tvetydig karakter sökt utbreda baptist- och mormonlärorna, hafva dock inga egentliga *schismatiska rörelser* förekommit och medfört bildandet af särskilda församlingar.

Beträffande *byggnadssätt* må anmärkas, att, i anseende till förminskad tillgång och höjda priser å trädevirke, på icke få ställen blifvit uppförde så kallade korsvirkshus och här och der grundmurade stenhus, af-

vensom att vid nybyggnader omtanken för större utrymme och bekvämlighet gjort sig gällande; i sammanhang hvarmed mera renlighet torde vara att påräkna. Såsom *brännmaterial* förekommer, utom ved, som till stor del anskaffats från närgränsande skogbevuxta län, väsentligen torf, men jemväl på ett och annat ställe, särdeles i smedjor, stenkol.

I fråga om *klädedrägt* har befolkningen, synnerligast i kusttrakterna och städernas grannskap, visat benägenhet att, i stället för vadmal och så kalladt verkenstyg, använda kläde och bomullstyg samt äfven siden i mån af råd och lägenhet.

Födoämnen hafva hufvudsakligen bestått, utom bröd, af kött, fläsk, fisk och potates. Ehuru i städerna samt vid marknader och å torgdagar på landet *fylleri* ännu ofta förekommer, har dock denna last märkbart aftagit, hvartill, bland annat, utbytet af rusgifvande drycker mot öl och kaffe kan anses hafva i väsentlig mån bidragit. Antalet af de brott, som vanligen härleda sig från öfverlastning, synes ock vara i aftagande.

Bland *folknöjen* äro inga andra att bemärka, än så kallade lekstugor, der ungdomen samlas till dans, hvilka nöjen erhållit en för sedligheten gynnsammare rigtning sedan bruket af spritdrycker minskats.

På ganska få ställen äro *sockenbiblioteker* inrättade; men der de finnas anlitas de med begärlighet.

Föreningar till öfning i *vapners bruk* hafva ej under perioden funnits, så vida man ej vill dit räkna en afdelning i staden Halmstad af »Svenska Jägareförbundet» med 40 medlemmar.

3. Näringar.

A) *Jordbruk och Boskapsskötsel*. De primär-uppgifter, som för Konungens Befallningshafvande varit att tillgå, äro icke så fullständiga, att alla de af Chefen för Statistiska Centralbyrån framställde frågor kunna ens approximativt besvaras.

Så vidt af de till Hushållnings-sällskapet för uppgift till Finans-Komitén från socknarne aflemnade förteckningar, hvilka Hushållnings-sällskapet tillhandahållit, kan inhemtas, utgjorde, då berörde förteckningar upprättades, i 64 socknar *geometriska tunnlandtalet* af den odlade jorden 11,344 af god, 61,402 af medelmåttig och 20,813 af svag beskaffenhet, samt naturlig äng 1,824 af god, 31,591 af medelmåttig och 37,770 af svag beskaffenhet. Från öfriga socknarne saknas i detta hänseende all upplysning, som ock lärer vara svår att för närvarande vinna, då jorden icke någonsin varit uppmätt. Till städerna höra 3,136 tunnland åker, 1,447 tunnland äng och 2,006 tunnland skog och betesmark.

Der *velbruk* är infördt, såsom å de större egendomarne och jemväl hos åtskilliga af allmogen, är det samma hufvudsakligen sjuårigt, så att $\frac{1}{4}$ af den odlade jorden årligen användas till produktion af säd och rotfrukter. För öfrigt finnes ej något allmänt brukningssätt, utan förekommer både tvåskiftes- och enskiftesbruk; äfvensom på en del ställen all den odlade jorden årligen besås; dock synes öfvergången till ett ordnad velbruk vara i tilltagande.

Af blandsäd användes hufvudsakligen vårråg och hafre, korn och hafre, samt trindsäd och hafre.

De särskilda årliga berättelserna angående *skörden* visa, hurusom de hufvudsakliga sädesslagen ansetts gifva i korntal:

år 1856: hvete 6:e à 12:e, råg 6:e à 9:e, vårsäd, bestående af råg, korn och hafre, 5:e à 7:e, bönor 8:e och ärter 8:e à 9:e, utom i Warbergs fögderi, hvarest endast 3:e kornet af ärter kunnat påräknas, samt potates i Fjäre fögderi 6:e, i Warbergs 8:e, i Halmstads 8:e à 9:e och i Laholms 10:e à 15:e;

år 1857: vinterhvete 5:e till 7:e högst 8:e och i nordligaste delen af länet endast 3:e à 4:e, vårhvete, som egentligen endast förekommer i Fjäre och Warbergs fögderier, 6:e à 8:e i det förra och 4:e i det senare fögderiet, vårråg, korn, blandsäd och hafre 6:e à 8:e i Fjäre, 4:e i Warbergs, 3:e à 5:e i Halmstads och 5:e à 6:e i Laholms fögderi, bönor och ärter, som endast i Halmstads fögderi lemnat anmärkningsvärd afkastning, 5:e à 8:e, samt potates 5:e à 10:e;

år 1858: vinterhvete 7:e à 10:e i Fjäre, 7:e i Warbergs. 6:e à 7:e i Halmstads och 8:e i Laholms fögderi, råg enahanda afkastning utom i Laholms fögderi, der blott 4:e kornet varit att påräkna, vårhvete, vårråg, korn, blandsäd och hafre, i Fjäre 5:e à 9:e, i Warbergs 6:e à 7:e, i Halmstads 5:e à 6:e och i Laholms 4:e à 5:e, bönor och ärter 3:e à 6:e och på några ställen 6:e à 8:e, samt potates, i Fjäre 7:e à 8:e, i Warbergs 8:e, i Halmstads 7:e à 9:e och i Laholms fögderi 6:e;

år 1859: vintersädet hvete och råg 6:e à 10:e, vårhvete, vårråg, korn och hafre, i Fjäre 4:e à 6:e, i Warbergs 3:e, i Halmstads 3:e à 5:e och i Laholms fögderi 4:e, samt potates 7:e à 10:e;

år 1860: vintersädet hvete och råg 7:e à 9:e utom i södra delen af länet, der endast 4:e kornet påräknats, vårhvete 3:e à 7:e, vårråg 3:e à 6:e, korn, i Fjäre 3:e à 5:e, i Warbergs 2:a, i Halmstads 2:a à 3:e och i Laholms fögderi 5:e, blandsäd och hafre 5:e à 7:e, bönor och ärter 2:a à 3:e och derutöfver, samt potates 3:e à 6:e.

Sädesproduktionen har icke allenast varit tillräcklig för länet, utan ock lemnat icke obetydligt öfverskott så väl för fyllande af angränsande orters behof som ock till export.

Handelspriserna å de hufvudsakligaste sädesslagen jemte potates inhentas af nedanstående tab. Litt. A. Tab. Litt. A.

Understöd af allmänna medel har blifvit beviljadt, enligt Kongl. Brevet den 1 December 1859, till belopp af 600 R:dr att såsom räntefritt lån, i mån af behof, utlemnas till åtskillige, i följd af samma år felslagen skörd, nödställde hemmansåboer inom Drängsereds socken, emot låntagarnes gemensamma ansvarighet för medlens återbetalning med hälften vid hvardera af uppördsstämorna för 1860 och 1861 årens kronoutsylder; hvarjemte 1860 års skörd inom Wärö, Stråvalla och Hunestads socknar så slagit fel, att understöd af allmänna medel följande året blef behöfligt och jemväl i nåder beviljades.

Af *nya sädesslag* är endast att bemärka raps, som med framgång odlats på Lynga och Sannarps straxt söder om Falkenberg belägna egendomar, hvarest den icke allenast visat sig emotstå frost och andra menliga klimatiska inflytanden, utan ock gifvit lika goda skördar, som i Skåne och Danmark.

Utom på de större egendomarne har befolkningen icke ått *trädgårdsskötseln* och *fruktträdsodlingen* egnat önskvärd omtanka; dock torde ett bättre förhållande kunna motses, helst Hushållnings-sällskapet till sitt förfogande äger medel, afsedda till belöningar för sådan odling.

Höskörden och inhöstningen af andra foderväxter hafva i allmänhet medgifvit tillökning af kreatursantalet; och anses afkastningen af ladugården genom försäljning till andra orter hafva lemnat öfverskott utöfver länets egen förbrukning. På många ställen äro så kallade *mejerier* och *holländerier* inrättade, hvarest ända målsenlig smör- och ostberedning äger rum.

Priset på kreatur och ladugårdsprodukter under ifrågavarande fem år kan antagas hafva varit för hästar 100 à 450 R:dr stycket, oxar 166,67 à 300 R:dr paret, kor 30 à 90 R:dr, svin 20 à 36 R:dr stycket,

Tab. Litt. A.

Handelspriser.

	1856.	1857.	1858.	1859.	1860.
Hvete per tunna	18 à 30	20 à 26	17 à 22	16 à 21	20 à 24
Råg dito	15 à 20	14 à 17	12 à 16,50	12 à 16,50	14 à 18
Korn dito	11 à 18,50	10 à 15,50	8 à 12,50	10 à 12,50	10 à 14
Hafre dito	6 à 10	7 à 9	7 à 9	7 à 9	8 à 10
Blandsäd dito	7 à 11,50	8 à 10	8 à 10,50	8,50 à 10	8,50 à 11,75
Ärter dito	18 à 24	20 à 22,50	16 à 24	16 à 22	18
Bönor dito	14,50 à 20	15 à 18	13 à 16	13 à 18	15 à 18
Vicker dito	15	22,50	15	15	15
Potates dito	3 à 8	3 à 6	4 à 5	3 à 6	3 à 7

får 3 à 7 R:dr 50 öre stycket, gäss 1,50 à 2 R:dr stycket, 1 Læ fläsk 4 à 6 R:dr, 1 dito kött 2 à 4 R:dr, 1 dito talg 9 à 12 R:dr, 1 dito smör 9 à 15 R:dr, 1 dito ost 5 à 9 R:dr, en kanna mjölk 25 öre, ett tjog ägg 37 à 75 öre och ett æ ull 1 R:dr à 1 R:dr 50 öre.

Inom länet har bildats en så kallad *hingstförening*, genom hvars försorg hingstar blifvit anskaffade från Ottenby stuteri, äfvensom tillgång finnes på beskällare af utländskt ursprung. Alla dessa tillitas i icke ringa grad, hvarföre hästafveln årligen förbättras. Utom det att åren 1856 och 1857 *rots* yppades inom några socknar i södra delen af länet, i följd hvaraf omkring 30 af nämnda sjukdom angripne hästar dödades, har icke någon farsot under åren 1856—1860 visat sig bland hästarne.

Af *hornboskapen* förekomma på flere egendomar korthorns- och Ayreshiresracer, hvilka äfven påträffas hos åtskillige af allmogen; hvaremot det i länet befintliga stamholländeriet af Pembrokeshireracen icke tillvunnit sig förtroende eller inverkat på kreatursafvelns förbättring. I September månad 1860 utbröt å ett hemman inom Abilds socken i Årstads härad bland hornboskapen en sjukdom, som af tillkallad Veterinärläkare ansågs vara »elakartad katarrhalfeber», af hvilken sjukdom fem djur inom kort afledo och åtta så svårt angrepos, att de måste nedslagtas. Eljest är ingen boskapssjuka att anmärka.

Åt *fårafvelns* förbättring har egnats mycken uppmärksamhet. De hufvudsakligaste förädlade racerna äro Cheviot och Southdown, af hvilka den förra visat sig särdeles lämplig för kroisering med allmogens grofulliga får.

Biskötseln har ej blifvit omfattad med något större intresse; dock bör anmärkas, att Kyrkoherden Ekman i Snöstorp inrättat bihus efter Dzirzonska methoden och erbjudit sig att å vissa bestämda dagar kostnadsfritt meddela undervisning i biskötsel.

Fjäderfån hafva varit de vanliga, såsom gäss, ankor, kalkoner och höns, bland hvilka sistnämnde på sina ställen förekomma exemplar af Cochinchina-arten.

Ett vaknadt industrielt lif och en ökad landtmannabildning, hvaraf härflutit praktiska föredömen, samt den nyttiga verksamhet *Hushållnings-sällskapet* med dess *filialafdelningar* utvecklat hafva bidragit till jordbrukets utvidgning och förbättring. Sedan Hushållnings-sällskapets kassa genom erhållande af andel i bräuvinsutskänkningsafgifterna vunnit en högst betydlig tillökning, har Sällskapet årligen kunnat använda större belopp till premier vid allmänna och enskilda landtbruksmöten inom länet, äfvensom Sällskapet med belöningar utmärkt framstående odlingsflit.

I följd af ingångna föreningar om vallning och tjudring af kreatur, har i södra delen af länet *stängseln* å slättbygden försvunnit utom på några få ställen i gränsen mellan särskilda byar, der till hägnad vanligen användes sten. Äfven i mellersta och norra delarne försvinna hägnader allt mer och mer. Der de finnas bestå de hufvudsakligen af sten och jordvallar samt endast i skogstrakterna af träd. Belåtenheten med verkningarne af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 har varit allmän, om ock i vissa fall svårighet att kunna eller vilja förstå samma förordning sig yppat.

Ehuru en stor del af befolkningen i kustorterna idka sjömansyrket, har dock funnits full tillgång på *arbetare för jordbrukets behof*. Sättet för dessas anskaffande har varit det vanliga, nemligen antagande af dels torpare, hvilka fått jord åt sig upplåten mot dagsverksskyldighet, dels tjenare i husbondens bröd enligt tjenstehjonsstadgan, dels ock tillfälliga arbetare för dag, vecka eller månad. Stattorparessystemet är inom länet i ganska ringa utsträckning tillämpadt.

Enligt meddelade uppgifter har under åren 1856—1860 ingen anmärkningsvärd förändring sig företett i afseende på *dagsverkspriserna*, hvilka sålunda blifvit antydde: för mansdagsverke under sommarmånaderna 1 R:dr à 1,83 och den öfriga tiden 67 à 80 öre, samt qvinsdagsverken omkring hälften af nämnde belopp. För ökedagsverke med två dragare och en körare har betingats, sommartiden 2,75 à 3,50, samt under höst- och vintermånaderne 2 R:dr à 2,50.

Den i sista femårsberättelsen omförmälda *sänkning* af Ramsjön i närheten af Falkenberg har blifvit fullbordad; äfvensom upprensning af Tvååkers-ån försiggått, hvarmedelst 1,300 tunnland vattendränkt mark af god beskaffenhet inom Tvååkers och Spannarps socknar kommit i odlingsbart skick. Detta företag skall kostat 55,532 R:dr, hvaraf utgått från Statsverket sammanlagdt 23,500 R:dr, och jordägarne tillskjutit 32,032 R:dr. Deremot hafva jordägarne låtit arbetet för sänkning af Stensån afstanna.

B) *Skogshushållning jemte Rofdjurs utödande*. Utom på en del större egendomar, hvarest icke obetydlig plantering af barrträd ägt rum och en rationel skogshushållning blifvit införd, äro skogarne i högsta grad vanvårdade. Endast i några få socknar kan allmogen anses äga skog; men äfven der anlitas den utan urskillning med beräkning af inkomst för dagen utan omtanka för framtiden. Vid de i länet befintlige salusågar förbrukas ganska ringa virke från länets skogar, utan sker uppköp från andra orter. Hvad af kvarvarande ek- och bokskog finnes dugligt användes till *tunnstäf*, hvaraf en ansenlig mängd afyttras i städerna för att sedermera exporteras. Så hafva, enligt uppgift, stäf blifvit utförd från Halmstad 1856: 1,173,635 st. af bok och 575,961 af ek; 1857: 1,803,834 af bok och 266,481 af ek; 1858: 1,118,710 af bok och 177,910 af ek; 1859: 1,451,421 af bok och 497,140 af ek; 1860: 1,321,665 af bok och 361,360 af ek; samt från Warberg 1856: 15,568 af bok och 40,558 af ek; 1857: 13,018 af bok och 105,808 af ek; 1858: 2,990 af bok och 187,897 af ek; 1859: 2,622 af bok och 212,379 af ek; 1860: 115,708 af ek, äfvensom från Warberg under nämnde fem år utskeppats sammanlagdt 162,662 st. så kallade nedslagne tunnor af bok. Till hvarje sådan tunna åtgå 2 bottnar och 25 stäf.

Upplysning om *arealen* af skogsmarken i länet har icke kunnat vinnas i vidsträcktare mån, än Tab. Litt. B. beträffande boställens, kyrkors, läroverks och fromma stiftelsers, i fråga hvarom följande tab. Litt. B. återopas.

Såsom ett väsentligt hinder för skogsväxten framstår, jemte obenägenhet för en ordnad vård, den ännu icke utrotade förderfliga seden att afbränna ljung för beredande af tillfälligt bete.

Under Maj 1856 och 1859 härjade *skogseldar* på tre olika ställen inom Halmstads fögderi, hvarvid flera hundra tunnland dels bok- och dels växtlig barrskog förstördes. Orsaken till eldens uppkomst har vid hållne undersökningar icke kunnat med visshet utrönas; men anledning saknas ej till det antagande, att den vållats af minderårige vallhjon, hvilka af oförstånd och för sitt nöje här och der upptändt eld.

Åtta *pottaske-raffinaderier* finnas väl inom länet, men äro af ringa betydenhet.

Ehuru af de hos Konungens Befallningshafvande tillgänglige primär-uppgifter icke erhålles säker ledning för bedömandet af de åren 1856—1860 å skogsprodukter gällande *priser*, synas dessa dock kunna sålunda antecknas: för en fann bokved 18 å 25 R:dr, en dito björk 18 å 20 R:dr, en dito al 10 å 13,50, en dito barrved 9 å 12 R:dr, stäf per 100 st. 2 R:dr, tunnbottnar per 100 st. 1 R:dr 25 öre, 100 st. så kallade

Tab. Litt. B.

Areal å nedanstående hemmans och lägenheters skogsmark.

	Skogbevärte Tunnland.	Utan skog. Tunnland.
130 Ecklesiastik-boställen	2,835	6,483
94 Kyrkohemman	1,671	5,677
3 Skolhemman	127	73
10 Hospitalshemman	533	825
24 Civilstats-boställen	1,031	2,920
2 Militie- dito	230	211
3 Kungsgårdar	—	962
1 Kronolägenhet	—	2
Summa tunnland	6,427	17,153

bandstakar 2,50 à 3 R:dr, byggnadstimmer 12 à 21 R:dr tolften och derutöfver, en tolft bräder 2 à 5,40, bjelkar 3 à 5 R:dr st., sparrar 2 à 3,25 st., läckten 1,12 à 2 R:dr tolften, och ställningsspiror 2 R:dr.

Med afseende å det förhållande, att innevånarne i Halmstads, Tönnersjö och Höks härader hade skyldighet att hägna och vidmakthålla de derstädes befintliga vidsträckta *flygsandsfälten*, utan att dessa häradsboer, med undantag af de, å hvilkas ägor fälten vore belagne, kunde påräkna att draga nytta af den å nämnde fält skeende skogsodling, anhöllo Rikets åren 1857 och 1858 församlade Ständer i underdånig skrifvelse den 16 Februari 1858, att Kongl. Maj:t måtte i nåder låta anställa undersökning och utredning, huruvida det vore lämpligt att ifrågavarande fält öfvertoges af Staten och i sammanhang dermed om och på hvad vilkor vederbörande kunde finnas villige att jorden åt Staten afstå eller i motsatt fall vidkännas skyldigheten att stängselåliggandet sjelfve fullgöra; i anledning hvaraf Kongl. Maj:t, efter det en sådan undersökning blifvit verkställd, genom nådigt Bref den 27 Juli 1860, beslutit och förordnat, att de flygsandsfält, hvilka ägarne icke velat till Kronan afstå, finge af dem behållas, med vilkor att de ställde sig till efterrättelse de föreskrifter för fältens begagnande, som af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller vederbörande skogsbetjente blefve lemnade, att någon ersättning för stängseln, enligt Kongl. Brefvet den 16 Juni 1847, icke vidare komme i fråga och att allt deltagande med jordägarne i stängselskyldigheten upphörde för alla andra, än grannar, som kunde dertill enligt lag förpligtas, samt att de fält, som jordägarne velat till Kronan upplåta under full äganderätt, skulle af Kronan emottagas, dock att ett sådant endast delvis erhjudet upplåtande, hvarigenom gemensamhet i ett fält mellan Staten och enskilde uppkomme, och hvilket lätteligen medförde tvistigheter, icke borde antagas. De åtgärder, hvilka blifvit en följd af berörde nådiga Bref, hafva vidtagits under år 1861 och utgöra således icke föremål för denna berättelse.

Endast å de närmast hafvet belagne sandtrakter samt en och annan större drifva erfordras något egentligt arbete för hämmande af flygsand. De öfrige fälten äro till större delen läkta med tjenliga gräsväxter och skyddade af fredsstängsel.

Skogskulturen har, i följd af hvarjehanda stridigheter angående jordäganderätten, under nu ifrågavarande femårsperiod icke vunnit någon anmärkningsvärd utveckling.

Enligt hvad Öfverjägaren i länet anmält, utgör *arealen af flygsandsfälten*, likmätigt den år 1819 upprättade geometriska karta, 6,194 tunnland.

Jägeristatens antal och kontanta årliga aflöning vid 1860 års slut utgjorde: en Öfverjägare, förordnad den 14 September samma år, 1,000 R:dr, en sandplantör 1,000 R:dr och två planteringsvaktare 500 R:dr.

Tab. N:o 5. *Rofdjur* hafva blifvit *dödade* till det antal som tab. N:o 5 upptager.

Angående antalet af de utaf rofdjur *dödade husdjur* har upplysning kunnat erhållas endast för år 1860, då utgörande 18 nötkreatur, 6 svin, 13 getter, 630 får, 2 kalkoner, 282 gäss, 14 ankor och 436 höns. Till rofdjurs utödande hafva inga andra åtgärder vidtagits, än de skallgångar, som understundom ägt rum. Inom Halmstads och Årstads härader är för hvarterdera bildad jagtkassa, från hvilken utgå belöningar, nemligen i det förra för fullvuxen varg 5 R:dr och för unge 2 R:dr 50 öre, samt i Årstads härad för fullvuxen varg, då den fälles vid skallgång 5 R:dr och för unge 2 R:dr 50 öre, samt eljest 15 R:dr för fullvuxen och 10 R:dr för unge, äfvensom för fullvuxen räf 1 R:dr 50 öre och för unge 1 R:dr, till hvilket sistnämnda belopp belöning ock utdelas för dödade mindre rofdjur i allmänhet.

Tab. N:o 7. C) *Fabriker, Manufaktur och Handverk*. Härom upplyser tab. N:o 7. Såsom egentliga fabriker förekomma endast Anderstorps mekaniska bomullsspinneri i Lindome socken, Fjäre härad, och en klädesfabrik å stadslägenheten Slottsmöllan vid Halmstad. Tillverkningen vid Anderstorp är sålunda anmäld:

år 1856:	94,460	bundtar	garn	med ett	tillverkningsvärde	af 728,850 R:dr R:mt,
» 1857:	63,150	»	»	»	»	» 562,692 » » ,
» 1858:	37,800	»	»	»	»	» 303,592 » » ,

år 1859: 43,700 bundtar garn med ett tillverkningsvärde af 338,687 R:dr R:mt,
 » 1860: 50,900 » » » » » » 399,890 » » .

Vid fabriken å Slottsmöllan skall 1860 tillverkats 31,912 fot klåde, doffel, korderoj, boj, vadmal, flanel och yllefoder, samt 423 st. filter, alltsammans uppskattadt i värde till 477,151 R:dr.

Bränvinsbränning har bedrifvits år 1856 i 19 större och 112 mindre, 1857 i 17 större och 126 mindre, 1858 i 15 större och 12 mindre, 1859 i 16 större och 16 mindre, samt 1860 i 12 större och 19 mindre brännerier. Kronans inkomst af denna näring upptages här nedan bland öfrige intrader. Bränvinet har funnit afsättning dels i tillverkningsorten, dels i städerna, dels ock genom transport till andra län. Att den i senare tider förändrade bränvinslagstiftningen välgörande inverkat på befolkningens såväl moraliska som ekonomiska ställning är så uppenbart, att förhållandet derutinnan icke lär af någon rättsinnig medborgare förnekas.

Möbeltillverkning, som fortfarande med framgång bedrifvits i Lindome socken, och förfärdigandet inom Elfsåkers socken, Fjäre härad, af hvarjehanda *smiden*, såsom liar, skärknifvar och skäror, hafva medfört icke obetydlig inkomst. De vanliga afsättningsorterna äro Göteborg, Warberg och Borås.

I Warbergs fögderi är *husslöjden* af mycken betydelse. Förbrukning af bomull har under de senare åren ökat. Dock intager ännu tillverkning af ylle- och linneväfnader främsta rummet. Härför användas hufvudsakligen ortens produkter. Omkring 4,000 skälp. Islands- och gröfre Svensk ull hafva likväl årligen blifvit inköpte dels från städerna, dels ock från trakter af Westergötland och Småland. Den till försäljning årligen afsedda tillverkningen förmenas kunna i värde uppskattas: 80,000 fot vadmal till 30,000 R:dr, golfnattor och hästtacken till 3,000 R:dr, hvarjehanda hel- och half-linneväfnader till 21,000 R:dr, samt säckar och så kallad entränning till 4,500 R:dr. Häraf afsattes det hufvudsakliga i Warberg, hvarifrån det vidare spredes kring hela landet. En del afyttra varutillverkare sjelfve i Göteborg och en annan del, synnerligast yllevor, uppköpes af handlande från Borås och Rikets nordvestra orter.

Så väl af egna och från städerna uppköpta, som ock af handlande till förädling utlemnade råämnen har en del inveyänare inom Halmstads fögderi förfärdigat vadmal, golfnattor, nöthårstacken och så kallade ryor eller hästtacken af nöthår med fasoneringar af bomull, hvilka produkter afyttrats till krämare från Borås och gårdfarihandlande, för vidare afsättning på aflägsna orter; och ehuru denna näringsgren i så måtto lidit af den i penningemarknaden åren 1857 och 1858 inträffade stockning, att förläggare hållit sig tillbaka, har dock ett bättre förhållande sedermera inträdt. Årliga tillverkningen lærer med säkerhet kunna antagas till minst 18 à 20,000 fot vadmal, 12 à 15,000 fot golfnattor samt 2,500 à 3,000 st. tacken. Priserna hafva varit å vadmal 50 à 75 öre foten, golfnattor 12 à 17 öre foten och å tacken 1,50 à 2 R:dr stycket.

Angående husslöjden i Laholms fögderi har blifvit upplyst, att densamma hufvudsakligen afsett förfärdigande af yllevor, hvaraf årliga tillverkningen uppskattats till 96,000 tröjor, 30,000 par hel- och 36,000 par halfstrumpor, 28,000 par vantar, 80,000 fot vadmal och 5,000 tacken, att priserna å dessa varor utgjort, för tröjor 2 R:dr 50 öre à 3 R:dr 50 öre st., helstrumpor 75 öre à 1,50 paret, halfstrumpor 50 öre à 1 R:dr paret, vantar 50 öre à 1 R:dr paret, vadmal 33 öre per fot, och tacken 1 R:dr à 1,25 st., att till vadmal blifvit använd endast den ull, som i orten erhållits, att för öfrigt från Danmark årligen införskrifvits omkring 1,600 centner Islands- och Jutsk ull, som till allmogen utlemnats att i hemmen förbrukas, att nämnde varor till större delen blifvit uppköpta af handlande från Borås och trakten deromkring för vidare spridning i hela landet, att i Hishults socken tillverkats laggkär, genom hvilkas försäljning dels i Skåne, dels i städerna Laholm och Halmstad, dels ock å marknader i orten, ansetts hafva årligen influtit en behållning till belopp af 6 à 8,000 R:dr, samt att i den delen af Knäreds socken, som gränsar intill Småland, förfärdigats väfskedar för ett värde af några hundra R:dr årligen.

Saltsjöfisket, som för länet skulle kunna blifva en näringsgren af den största vigt, har icke under åren 1856—1860 vunnit önskvärd utveckling; men sedan Hushållnings-sällskapet icke allenast utgifvit räntefria lån för uppköp af fiskebåtar och redskap, utan äfven, för spridande af kännedom om fiskens behöriga saltning och beredning, ett oeftergifligt vilkor för ändamålsenligt storsjöfiske, låtit på sin bekostnad undervisa en fiskare beträffande så väl den vanliga Norska eller Bohuslänska methoden som ock den Isländska, hvilken person, enligt hvad Hushållnings-sällskapet upplyst, medfört de bästa betyg öfver förvärfvad insigt och skicklighet i yrket, hvare han kommer att meddela undervisning vid länets åtskillige fiskelägen, så torde för saltsjöfisket vara att emotse en bättre framtid.

4. Kommunikations-anstalter och varubyten.

Tab. N:o 8. a) *Landskommunikationer*. Förhållandet rörande vägarnes längd, samt omlagde eller betydligt förbättrade vägar, inhemtas af bilagde tabell N:o 8.

De landsvägsstycken, som med tillhjälp af statsmedel blifvit omlagde, äro: a) den så kallade Nissastigs-vägen i sträckning från Halmstad till Jönköping. Staten bidrog med 32,025 R:dr, och kommunerna tillskjöto kontant 1,449 R:dr. Omläggningen skedde under åren 1856 och 1857. Vägbanan, som blifvit makadamiserad, är $\frac{1}{4}$ mil kortare än den gamla; b) Hundsvägen, sammanbindande nyssnämnde väg med den från Halmstad till Göteborg ledande. Denna väg, som 1858 och 1859 anlades, och till hvilken Staten bidrog med 18,000 R:dr samt kommunerna tillskjöto kontant 1,382 R:dr 17 öre, har fått en jemnare och rakare sträckning än den gamla samt vunnit en förkortning af 5,558 fot. Äfven den är makadamiserad.

De vägar, hvilka stå under Kronobetjeningens tillsyn, äro i allmänhet af oklanderlig beskaffenhet, churu mångenstädes tjenligt fyllnadsämne helt och hållet saknas. Någon försummelse eller efterlåtenhet har icke kunnat med fog tillvitas Kronobetjeningen. Inom Fjäre och Laholms fögderier har såsom fyllnadsämne blifvit använd sönderslagen sten till icke obetydlig utsträckning; hvaremot väghållare i Warbergs och Halmstads fögderier icke velat inse nyttan af ett dylikt förfarande. Hinder därför har i sistnämnda fögderi äfven uppstått derigenom, att ny vägdelning pågått utan att hinna afslutas.

Vid 1860 års slut funnos 23 *gästgifvaregårdar* vid allmän landsväg, 7 vid häradsväg och en i hvardera af länets 5 städer, med införd skjutsentreprenad vid 3 gästgifvaregårdar å landet samt i städerna Halmstad, Laholm, Falkenberg och Warberg. Någon anmärkningsvärd verkan af sådan entreprenad är ej att omnämna. Endast ett *nytt gästgifveri* har under perioden blifvit inrättadt, nemligen år 1860 i Rolfstorps by, Rolfstorps socken och Himle härad, hvarifrån skjutsas till följande gästgifvaregårdar: Åsbro $1\frac{1}{4}$ mil, Warberg $1\frac{1}{2}$ mil, Köinge $1\frac{1}{2}$ mil samt Fastarp $1\frac{1}{2}$ mil; och äro för skjutsens bestridande anslagne 20 hästar.

Kronobrefbäringsskyldigheten har sålunda ordnats, att bref fortskaffats af åboer å dertill anslagne hemman mot ersättning af öfrige brefbäringsskyldige, hvilken ersättning uppgifvits för år, i Warbergs fögderi till 1,060 R:dr 50 öre, i Halmstads till 1,494 R:dr 50 öre och i Laholms till 1,142 R:dr 50 öre. Angående den i Fjäre fögderi utgångna ersättningen är Konungens Befallningshafvande ej i tillfälle att meddela upplysning.

b) *Sjökommunikationer*. *Angfartyg*, som tidtals gjort regelbundna turer till orter inom länet, hafva varit: år 1856 Halland och Kattegatt, 1857 Halland, Kattegatt och Engelholm, 1858 Halland, Kattegatt, Wikingen, Chapman, Thor och Sälboda, 1859 Halland, Kattegatt, Chapman och Lidköping samt 1860 Halland, Kattegatt, Najaden och Chapman.

Tab. Litt. C. Sjötullskamrarne i Halmstad och Warberg hafva angående de för inrikes sjöfart ankomne och afgangne fartyg meddelat uppgifter enligt efterföljande tabell Litt. C.

Inom Fjäre fögderi, utan hamn för större fartyg, hafva strandägarne inrättat *landningsbryggor* af ganska enkel beskaffenhet vid Särö, Råö, Gottskär, Ölmanäs och Lahall, å hvilka ställen djupet utgör omkring tre å fyra fot.

I Halmstads fögderi finnas två *hamnar*, den ena vid säteriet Stensjö i Eftra socken, och den andra vid så kallade Tjufhålan i Söndrums socken. Den förra är helt och hållet bildad af naturen med ett djup af 9 till 11 fot. Hamnen vid Tjufhålan, som under ifrågavarande femårsperiod blifvit påbörjad, hufvudsakligen till skydd för fiskebåtar, var ej fullbordad vid periodens slut. Den beräknas blifva 5 à 7 fot djup. I och för anläggningen äro lemnade af Hushållnings-sällskapet 500 R:dr och skänkta af Halmstads stad 500 R:dr. Det öfriga har tillskjutits af ett bolag. Kongl. Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsens berättelser torde innehålla de tillförlitligaste upplysningar om verkställda förbättringar å hamnarne vid Warberg och Halmstad, hvilka hamnar innehålla i djup, den förra 11, och den senare 8 à 10 fot.

Vid den riksdag, som slutades den 10 Mars 1858, beviljade Rikets Ständer för hamnbyggnad vid Falkenberg statsbidrag till belopp af 67,000 R:dr, deraf 47,000 R:dr såsom lån och 20,000 R:dr såsom anslag utan återbetalningsskyldighet. Genom Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 25 Juni 1858 fastställdes den af Majoren Remmer redan år 1853 upprättade plan, enligt hvilken hamnbyggnaden skulle, med förändring af Ettraåns gamla utlopp, verkställas medelst två jemnlöpande jetéer med en sammanlagd längd af 5,230 fot. Efter förberedande arbete har hamnbyggnaden åren 1859 och 1860 fortgått. Som icke allenast de i kostnadsförslaget af år 1853 upptagne priser sedermera betydligt stigit, utan ock föreskrift meddelats om tillökning af försänkingsbäddens bredd och förlängning af norra hamnarmen, har den förslagsvis beräknade anläggningskostnaden 87,600 R:dr funnits icke förslå. Den läser uppgå till omkring 135,000 R:dr, hvarföre underdanig ansökning blifvit gjord om ytterligare statsbidrag. Kongl. Maj:ts nådiga beslut är icke meddeladt under nu ifrågavarande period.

Två *fyrinrättningar* äro att anmärka, den ena vid Morups tånge med en fyr, der 3 personer hafva anställning, och den andra vid de så kallade Nidingarne med 2 fyrar, för hvilkas skötande 5 personer antagits.

I fråga om *lotsväsendet* har Chefen i vestra lotsdistriktet endast uppgifvit, att lotsplatserna med den till hvarje station hörande personal vore ordnade enligt Kongl. Förordningen den 16 Maj 1827, och att vid hvarje lotsplats utaf Lotsverket underhållas en för lokalen passande däckad segelbåt.

Vid 1860 års slut funnos inga andra *postkontor*, än ett i hvardera af länets fem städer; och *telegrafstationer* voro inrättade endast i Warberg och Halmstad.

c) *Sjöfart och handel*. Upplysning härutinnan vinnes af tabellen N:o 9.

Tab. N:o 9.

Ehuru större antal sjöfolk, än det för utrikes sjöfart antecknade varit anställt, har dock upplysning om det verkliga antalet lika litet som angående det för inrikes sjöfarten begagnade manskap kunnat vinnas.

Derjemte får Konungens Befallningshafvande meddela, att åren 1856—1860 vid länets kuster *förolyckats* 30 fartyg, hvarvid 10 personer omkommit; att vid de *marknader* och *torgdagar*, som å landet hållits, såsom föremål för handel vanligen förekommit spannmål, kreatur, skogsprodukter, väfnader och smiden, äfven-

Tab. Litt. C.

För inrikes sjöfart ankomne och afgångne fartyg.

	Sjötullskammaren i Halmstad.				Sjötullskammaren i Warberg.			
	Ankomne fartyg		Afgångne fartyg		Ankomne fartyg		Afgångne fartyg	
	för-passade.	oför-passade.	för-passade.	oför-passade.	för-passade.	oför-passade.	för-passade.	oför-passade.
År 1856	275	42	293	8	245	63	86	54
» 1857	273	67	328	17	251	115	56	71
» 1858	234	60	248	23	232	91	46	50
» 1859	221	71	249	24	258	91	48	102
» 1860	223	100	270	32	202	102	46	79

som *gårdfariehandlande* och städernas krämare flitigt besökt marknaderna för afyttrande af sina varor; att *bränvin* och andra spritdrycker under år 1860 hållits till försäljning å lofgifne 7 minuterings- och 18 utskänkingsställen i städerna samt 25 utskänkingsställen å landsbygden, äfvensom att de härför erlagde afgifter fördelats emellan Hushållnings-sällskapet och kommunerna samt skola blifvit använde för allmänna byggnader, fattigvård, folkskolor och andra nyttiga ändamål; varande afgifter af dylik beskaffenhet icke alle-
Tab. Litt. D. nast för nyssberörda år utan ock för åren 1856—1859 upptagne å nedanstående tabell Litt. D.

5. Kameralförhållanden.

Under den period, berättelsen omfattar, har inom länet hvarken något hemman blifvit från ödesmål upptaget eller genom ny skattläggning mantal åsatt, icke heller något krononybygge anlagdt.

Af kronohemmanen, hvilka vid slutet af år 1855 utgjorde tillhopa $304\frac{1}{2}$ mantal hafva till skatte försålt:

år 1856	32	hemmansdelar,	utgörande	$7\frac{1}{2}$	mantal,
» 1857	30	»	»	$8\frac{3}{8}$	» ,
» 1858	10	»	»	$2\frac{1}{8}$	» ,
» 1859	23	»	»	$6\frac{1}{2}$	» ,
» 1860	31	»	»	$7\frac{1}{4}$	» $33\frac{1}{4}$ mantal,

så att återstående kronohemmanen vid sistnämnde års utgång uppgingo till $271\frac{1}{2}$ mantal, deruti inberäknade $17\frac{1}{4}$ mantal kungsgårdar och $118\frac{1}{8}$ mantal boställen, äfvensom de så kallade Halländske kyrkohemmanen, hvilka i jordeboken upptagne under titel »Krono» icke kunna till antalet uppgifvas, enär i afseende på de fleste det ännu är obestämdt, huruvida de tillhöra Kyrkan eller Kronan.

Hemmansklyfningen har under senare åren, och isynnerhet efter det Kongl. Förordningen af den 12 November 1858 rörande dylik klyfning och jordafsöndring utkom, betydligt tilltagit, dock icke så mycket i norra delen af länet, till följd af den inskränkta åkerjordsareal, hemmanen derstädes i allmänhet äga, som i mellersta och södra delarne deraf; men för närvarande i saknad af därför erforderlige upplysningar, är Konungens Befallningshafvande nu icke i tillfälle att med säkerhet kunna till siffran angifva antalet af klyfde hemman, hvilket deremot framdeles, då mantalslängder med flere handlingar, upprättade i enlighet med de fastställda nya formulären, blifva att tillgå, torde utan särdeles svårighet låta verkställa sig.

Antalet af de lägenheter, som i behörig ordning från hemman *afsöndrats*, och för hvilka Konungens Befallningshafvande, jemlikt 2 Kap. 4 § af Kongl. Förordningen den 19 December 1827, fastställt afgäld till stamhemmanen, uppgick år 1856 till 1, 1857 till 2, 1858 till 4 och 1860 till 3, hvaremot under år 1859 ingen sådan afsöndring hos Konungens Befallningshafvande anmäldes.

Tab. N:o 10. Bifogade tabell N:o 10 utvisar förhållandet vid 1860 års slut med såväl antalet af hemman och lägenheter, som dessas natur, brukningsdelar och uppskattningsvärden.

Tab. Litt. D.

Afgifter för minuthandel med och utskänkning af spritdrycker.

	Debiterade						Afkortning och anordning.	Fördelade till										
	i Städerna.		å Landsbygden.		Summa R:dr R:mt.			Städerna.		Socknarne å landet.		Hushållnings-sällskapet.		Summa R:dr R:mt.				
År 1856	R:dr	R:mt	15,687	20	4,068	75	19,755	95	89	14	12,510	92	3,213	50	3,942	39	19,755	95
» 1857	»	»	16,728	27	4,428	75	21,157	2	33	40	13,360	17	3,540	87	4,222	58	21,157	2
» 1858	»	»	20,353	38	4,835	20	25,189	8	625	23	15,753	93	3,907	92	4,902	—	25,189	8
» 1859	»	»	22,130	33	5,635	—	27,765	33	102	74	17,669	24	4,451	78	5,542	7	27,765	33
» 1860	»	»	26,445	33	4,865	—	31,310	33	33	42	21,113	95	3,887	91	6,275	5	31,310	33

De rester af i länet *debiterade utskyläer*, som vid hvarje redogörelseårs utgång utestått, hafva varit Tab. Litt. E. ganska ringa, och beloppen deraf ingen anmärkningsvärd skiljaktighet underkastade. Tabellen Litt. E. å nästa uppslag utvisar, särskildt för hvarje år, icke allenast berörde restbelopp, utan äfven summorna af från länet utgångne direkta statsbidrag.

Skiftesverkets fortgång visar sig af bifogade tabell N:o 11. Hemmansklyfningar af laga skiftes natur Tab. N:o 11. äro ej inberäknade. Orsaken till skilnaden i antal af sökte och fastställde skiften kan antagas vara, att en del ansökningar blifvit återkallade, och att förrättningar, hvilka i ansökningarne uppgifvits såsom laga skiften, befunnits icke böra under denna egenskap hänföras. Endast för en del skiften har upplysning om gode männens arfvode kunnat vinnas, hvarföre det sammanräknade beloppet 156,813 R:dr är mindre, än hvad i arfvoden utgifvits. De i sista kolumnen af tabellen anmärkte utgifter afse ej arfvoden, utan odling, häfd, plantering och utflyttning. Inflytelsen på jordbruket af verkställda skiften har icke kunnat vara annat än välgörande, då i betraktande tagas ökade odlingslägenheter, den skiftade jordens bättre skötsel och deraf härflyttande större afkastning.

6. Politi.

Af *tillämpningsskolor* och *uppfostningsanstalter*, utom elementarläroverken och folkskolorna, finnas:

1) *Länets landbruksskola*, som organiserades år 1857 och förlades till Wrangelsro, under Sperlingsholm lydande egendom en half mil från Halmstad. Vid skolan äro anställda, jemte Föreståndaren, en Underlärare, en Veterinärlärare, en Lärare i slöjd och en i smide. Lärkursen är tvåårig. Sedan skolans stiftande hafva utgått 12 frilärningar och 3 betalande, af hvilka 13 erhållit tjänster och 2 emottagit eget jordbruk. För skolan är beviljad ett årligt statsanslag till belopp af 4,000 R:dr; hvarjemte Hushållnings-sällskapet årligen lemnat ett tillskott af 500 R:dr. Det torde ännu vara förtidigt att fälla något bestämdt omdöme om följderna af denna skolas verksamhet. Dock lärer få antagas, att den burit välgörande frukt genom den bättre insigt i jordbruk och boskapsskötsel, som genom utgångne elever kunnat bland allmogen spridas;

2) En i Halmstad år 1847 genom frivilliga sammanskott bildad *slöjdskola för flickor*, i hvilken skola under 1856—1860 en lärarinna undervisat 83 flickor i hvarjehanda fruntimmersarbeten. Skolans inkomster hafva dessa år i medeltal utgjort 484 R:dr 50 öre, hvaremot utgifterna uppgått i medeltal till 489 R:dr 34 öre. Skolan ägde vid 1860 års slut en kapitalbehållning, enligt intecknade skuldebref, till belopp af 7,500 R:dr R:mt;

3) En *söndagsskola* för handtverkslärlingar i Halmstad, bildad år 1859. Undervisningen, som meddelats två timmar hvarje söndags eftermiddag, har begagnats hvarterda af åren 1856, 1857 och 1858 af 30 lärlingar, 1859 af 35 och 1860 af 38. Lärare-lön har utgått med 75 R:dr årligen, hvartill bidrag lemnats dels från en stadens kassa, dels ock af handtverksmästare med 1 R:dr 50 öre för hvarje lärling;

4) Halmstads *småbarnsskola*, stiftad år 1841. I denna skola har lemnats undervisning och tillsyn åt 40 å 50 barn årligen, af hvilka 20 de mest behöfvande utaf stadens fattigvård erhållit middag i skolsalen under Januari, Februari, Mars och en del af April månader. Barn af fattiga föräldrar erhålla fri undervisning och öfrige barnen mot en ringa afgift. Skolan förestås af en lärarinna, som åtnjuter fri bostad med bränsle; och kunna hennes öfriga löneförmåner beräknas till omkring 360 R:dr årligen. Genom enskilda bidrag har skolan kommit i besittning af eget hus och ett mindre räntebärande kapital. Halmstads sparbank lemnar ett årligt anslag af 250 R:dr R:mt. Inkomster och utgifter motsvara ungefärligen hvarandra.

Den inflyttelse på länet, som *Hallands enskilda bank*, oktrojerad den 13 Februari 1857, samt Smålands m. fl. provinsers *Hypotheksförening* verkat, kan i det hela anses hafva varit välgörande genom den lättade utväg, som stått jordbrukare och industriidkare öppen att anskaffa erforderlige förlagskapitaler.

Tab. N:o 12. Befintliga *sparbankers* ställning upptages å bilagde tabell N:o 12. Enligt meddelad upplysning godtgöras delegarne för sina i sparbankerna insatta medel efter 5 procent, som årligen läggas till kapitalet; och utgjorde kapitalutlåningen vid 1860 års slut: vid Halmstads sparbank 255,421 R:dr 69 öre, vid Warbergs 226,295 R:dr och vid Laholms 19,910 R:dr. Förvaltningskostnaden har nämnda år uppgått vid Halmstads bank, inberäknadt 250 R:drs anslag till stadens småbarnsskola, till 1,721 R:dr 9 öre, vid Laholms till 175 R:dr och vid Warbergs till 1,164 R:dr. Så väl i ekonomiskt som moraliskt hänseende har verkan af sparbankerna visat sig välsignelserik, icke minst derigenom att en mängd fattiga arbetare, i stället att förlösa sina ringa tillgångar på krogen, hvaraf åter följt förslappning till både kropp och själ, funnit med sin fördel förenligt att i sparbankerna insätta sina öfverskottsmedel och såmedelst bereda sig tillgång för oförutsedda fall eller på ålderdomen. Sifferuppgifterna innebära det säkraste vittnesbörd om det förtroende, sparbankerna med rätta sig tillvunnit.

Såsom mindre *sparkassor* äro att anmärka, dels i Warberg Handtverksföreningens kassa, hvars i sparbanken insatta behållning år 1860 utgjorde 306 R:dr 66 öre, dels ock i Halmstad följande, med för hvardera antecknad kapitalbehållning vid 1860 års slut, nemligen: 1) Handelsföreningens kassa 492 R:dr 95 öre, 2) Handtverksföreningens 36 R:dr 17 öre, 3) Fabriksföreningens 3 R:dr och 4) Sjömanshuskassan 13,866 R:dr. Åt behöfvande sjömän, deras enkor och barn utlemnades från sistnämnda kassa, år 1856 till 54 personer 409 50 öre, 1857 till 70 personer 494 R:dr 12 öre, 1858 till 60 personer 491 R:dr 87 öre, 1859 till 66 personer 458 R:dr 25 öre och 1860 till 75 personer 421 R:dr.

Utom länets allmänna *brandstodsbolag*, äro åtskilliga föreningar till ersättning af fast och lös egendom, som genom brand förloras, pastorats- och socknevis bildade dels med fonder, samlade medelst inträdesafgift och årliga tillskott i mån af försäkringsvärde, dels ock med förbindelse för delegarne att lemna spanmål och foder samt utgöra körslor och dagsverken. Föreningar af sådan beskaffenhet hafva under åren 1856—1860 funnits: i Laholms fögderi fyra; i Halmstads fögderi följande: a) Harplinge pastorats, stiftad 1856, hvilken lär innehafva en kapitalbehållning af något öfver 5,000 R:dr; b) Getinge och Slöinge pastoraters, tillväga-

Bil. Litt. E.

Statsbidrag.

	År 1856.				År 1857.			
	Afkortadt och anordnad.	Kronan behållet.	Rester vid redogörelse-årets slut.	Summa R:dr R:mt.	Afkortadt och anordnad.	Kronan behållet.	Rester vid redogörelse-årets slut.	Summa R:dr R:mt.
Ordinarie ränta	15,103	104,785	961	120,849	15,656	108,112	184	123,954
Tionde-spanmål	18,531	10,956	—	29,487	19,126	11,266	—	30,392
Arrendemedel	33	11,987	—	12,021	33	13,182	—	13,216
Mantalspenningar	3,176	18,928	43	22,148	3,091	18,750	69	21,911
Bötesmedel	15,254	2,073	7,123	24,451	17,887	2,456	6,137	26,482
Båtsmans-vakansafgift	—	945	—	945	—	1,400	—	1,400
Tillfällig rotevakansafgift	—	419	—	419	—	847	—	847
Rotevakansafgift af utsockne frälse	—	17,491	—	17,491	—	20,453	—	20,453
Saluaccis af städerna	—	82	—	82	—	52	—	52
Bränvinstillverkningsafgift:								
för mindre brännerier	63	34,785	—	34,849	140	42,098	—	42,238
för större dito	17,082	166,583	—	183,666	12,098	167,394	—	179,493
Charta Sigillatæ-försäljningsmedel	2,579	28,625	—	31,204	2,721	27,902	—	30,624
Allmän bevilning	2,622	52,046	106	54,776	2,513	52,831	132	55,478
Skatteköps-skilling	—	6	—	6	—	6	—	6
Summa R:dr R:mt	74,447	419,717	8,235	532,399	73,271	466,757	6,524	546,552

bragt 1851; c) »Torparebolagets i Skrea brandstodsförening» deri ingått innehafvare af $\frac{1}{8}$ mantal, 49 torp och några backstugor, men hvars förenings skrift skall vara förstörd; d) Årstads sockens, för hvilken förening den 14 Juni 1847 upprättades reglemente, som förnyades den 14 Augusti 1860, och uppgick ansvarighetssumman vid sistnämnda års slut till 265,218 R:dr, då behållningen i brandstodskassan utgjorde 6,705 R:dr; e) Wessige pastorats, afseende endast de hus och den lösegendom, som icke försäkrats i länets brandstodsbolag; och f) Morups sockens, hvars till beloppet ej uppgifna fond lärer vara i sparbank insatt; i Warbergs fögderi inom Weddige pastorat samt Lindbergs och Torpa socknar; samt i Fjäre fögderi inom Lindome, Elfsåkers, Tölö, Slaps, Walda, Onsala, Fjärås, Förlanda, Ölmevalla, Lunda och Wärö socknar; men om dessa föreningars tillstånd och verksamhet har vidare upplysning icke kunnat erhållas, likasom Konungens Befallningshafvande ej är i tillfälle att, beträffande länets allmänna brandstodsbolag, lemna andra uppgifter, än att för bolaget, som bildades år 1841, under ifrågavarande period gällt reglemente af den 1 Oktober 1851, att ansvarighetssumman vid slutet af brandstodsåret 1860 uppgick till 6,317,330 R:dr för hus och 4,823,230 R:dr för lösegendom, samt att brandskada blifvit af bolaget ersatt, år 1856 å hus med 9,535 R:dr 25 öre och å lösören med 4,847 R:dr 21 öre, 1857 å hus med 25,578 R:dr 21 öre och å lösören med 11,765 R:dr 7 öre, 1858 å hus med 7,735 R:dr 13 öre och å lösören med 11,788 R:dr 69 öre, 1859 å hus med 13,247 R:dr och å lösören med 8,463 R:dr 56 öre, samt 1860 å hus med 23,617 R:dr 75 öre och å lösören med 14,837 R:dr 96 öre.

Ehuru så väl i Onsala som vid Falkenberg blifvit uppförde *badhus*, äro dock Särö och Warberg hufvudsakligen de enda *badorter*, som allmänna varit besökte. Anstalterna på dessa ställen lära likväl icke i alla hänseenden motsvara tidens anspråk. Af *helsokällor* har nästan ingen annan anlåtats, än den något söder om Warberg belägna s. k. Svartekällan, som enligt uppgift visat sig välgörande i alla de sjukdomar, der de mildare Svenska jernvattnen passa. Källans belägenhet på en sandmo är icke lockande för den, som kan välja kurort.

Sundhetsnämndernas verksamhet har väsentligen varit inskränkt till anmälan, vid allmänna sjuklighet, af sådana förhållanden, hvilka påkallat läkares åtgärder.

Statsbidrag.

År 1858.				År 1859.				År 1860.			
Afkortadt och anordnad.	Kronan behållet.	Rester vid redogörelse-årets slut.	Summa R:dr R:mt.	Afkortadt och anordnad.	Kronan behållet.	Rester vid redogörelse-årets slut.	Summa R:dr R:mt.	Afkortadt och anordnad.	Kronan behållet.	Rester vid redogörelse-årets slut.	Summa R:dr R:mt.
16 959 69	113,477 60	256 45	130,693 74	16,301 97	116,675 38	260 81	133,238 16	16,756 11	120,545 46	— —	137,301 57
20,018 14	11,768 42	— —	31,786 56	20,665 10	12,092 60	— —	32,757 70	21,413 98	12,513 61	— —	33,927 59
33 57	20,311 94	— —	20,345 51	33 57	13,460 66	— —	13,494 23	33 57	16,353 46	— —	16,387 3
2,921 22	18,830 47	26 35	21,778 4	2,877 65	19,100 80	52 17	22,030 62	2,952 26	19,443 10	57 72	22,453 8
24,604 38	2,499 28	5,852 67	32,956 33	25,271 50	2,583 19	5,753 40	33,608 9	29,421 81	2,347 52	5,710 60	37,479 93
— —	1,291 27	— —	1,291 27	— —	1,190 40	— —	1,190 40	— —	1,199 67	— —	1,199 67
— —	772 83	— —	772 83	— —	850 78	— —	850 78	— —	816 69	— —	816 69
— —	16,810 —	— —	16,810 —	— —	18,230 48	— —	18,230 48	— —	17,504 12	— —	17,504 12
— —	22 50	— —	22 50	— —	22 50	— —	22 50	— —	22 50	— —	22 50
31 44	9,193 36	— —	9,224 80	58 67	14,074 93	— —	14,133 60	63 86	17,732 14	— —	17,796 —
8,697 6	114,306 30	— —	123,003 36	20,242 99	187,142 11	— —	207,385 10	12,671 71	102,969 58	— —	115,641 29
2,658 18	27,088 26	— —	29,746 44	2,439 79	23,703 27	— —	26,143 6	2,436 81	26,171 54	— —	28,607 85
2,649 27	53,911 10	63 78	56,624 15	2,525 24	59,721 25	115 65	62,362 14	2,478 33	61,882 65	110 78	64,471 76
— —	6 63	— —	6 63	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
78,572 95	390,289 96	6,199 25	475,062 16	90,416 48	468,849 35	6,182 3	565,446 86	88,227 94	399,502 4	5,879 10	493,609 8

Tab. Litt. F. *Lasarett* och *kurhus* finnas för södra Halland vid Halmstad och för norra delen af länet i Warberg. Förhållandet rörande antalet tillgängliga sängplatser, huru många af dem, som i medeltal varit upptagne, samt inkomster och utgifter visar sig af nedanstående tabell Litt. F.

Betalande patienter å *Lasarettet* vid Halmstad hafva varit fördelade i tre klasser med skyldighet att för dag erlägga: 1856 första klassen 50 öre, andra klassen 25 öre, och tredje klassen 17 öre, samt hvartdera af åren 1857—1860: första klassen 63 öre, andra klassen 32 öre, och tredje klassen 19 öre. Å *Lasarettet* i Warberg har den dagliga ersättningen beräknats, för patienter intagne i enskildt rum 1 R:dr 12 öre, för patienter boende utom norra Halland eller länet 75 öre, dito, lidande af sinnesrubbing, under profkur 63 öre, och patienter lidande af annan sjukdom dels 63 och dels 37 öre.

Kurhusafgift har utgått af hvarje mantalsskrifven person: i norra Halland 1856 med 15 öre, 1857 med 12 öre och 1858—1860 med 14 öre, samt i södra delen af länet hvartdera af åren 1856—1858 med 15 öre och 1859—1860 med 20 öre.

Tab. No 13. I afseende å *fattigvården* har från Wapnö socken, hvarest icke finnas andra hemman, än Wapnö fideikommiss med underlydande, endast den uppgift kunnat erhållas, att de fattige i mån af behof undfått understöd af fideikommissets innehafvare. Beträffande öfrige socknarne likasom städerna återopas bilagde tabell N:o 13, hvarjemte Konungens Befallningshafvande får meddela, att å landet af 85 fattigvårdssamhällen *fattigvården* varit gemensam, år 1856 i 66 och 1857—1860 i 65 samhällen, samt fördelad 1856 i 19 samhällen på 127 rotar och 1857—1860 i 20 samhällen på 139 rotar, äfvensom att fattighus funnits, 1856 i 30 samhällen 48, 1857 och 1858 i lika antal samhällen 59, 1859 i 32 samhällen 65 och 1860 i 33 samhällen 70.

Tab. Litt. F.

Sängplatser, inkomster och utgifter vid *Lasarettet* och *kurhus*.

	S ä n g p l a t s e r .				Inkomster.		Utgifter.	
	Tillgängliga.	Dagligen i medeltal begagnade			R:dr	R:mt.	R:dr	R:mt.
		af kurhus-patienter.	af andra sjuke.	Suuma.				
1) <i>Lasarettet</i> och <i>Kurhuset</i> vid Halmstad.								
År 1856	29	4	9	13	6,032	80	4,941	25
» 1857	29	5	8	13	6,204	96	5,374	65
» 1858	29	8	6	14	5,869	63	5,147	75
» 1859	29	5	8	13	6,731	13	4,613	70
» 1860	29	4	9	13	7,576	96	5,565	66
2) <i>Lasarettet</i> och <i>Kurhuset</i> i Warberg.								
År 1856	66	8	9	17	5,566	57	6,010	77
» 1857	66	3	11	14	6,625	52	5,214	41
» 1858	66	2	9	11	5,685	61	4,903	5
» 1859	66	6	9	15	5,822	86	6,235	22
» 1860	66	7	11	18	6,362	68	6,829	61

Halmstads Slott den 31 Juli 1862.

C. J. OSCAR ALSTRÖMER.

K. N. Godehmius.

C. F. Malmqvist.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGD.

1.		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
Å landsbygden.		Den 31 December enligt husförhörlängderne.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.						Utskrif- nings- manskap.	
					Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspengar.				
		Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
År 1856	50,570	52,990	103,560	49,370	52,052	101,422	22,641	24,701	47,342	4,512	
• 1857	51,359	53,657	105,016	49,907	52,581	102,488	23,154	25,320	48,474	4,577	
• 1858	52,279	54,449	106,728	50,757	53,373	104,130	24,358	26,453	50,811	4,541	
• 1859	53,313	55 225	108,538	51,879	54,205	106,084	24,842	26,881	51,723	4,506	
• 1860	54,037	56,172	110,209	52,818	55,132	107,950	25,305	27,345	52,650	4,149	
I städerna.												
Halmstad	1856	1,418	1,732	3,150	1,347	1,644	2,991	512	675	1,187	143
	1857	1,472	1,809	3,281	1,454	1,717	3,171	575	729	1,304	153
	1858	1,502	1,876	3,378	1,525	1,765	3,290	657	804	1,461	150
	1859	1,651	2,050	3,701	1,537	1,850	3,387	635	786	1,421	147
	1860	1,788	2,157	3,945	1,636	1,974	3,610	674	841	1,515	175
Warberg	1856	1,304	1,101	2,405	800	1,060	1,860	340	460	800	67
	1857	1,315	1,118	2,433	803	1,071	1,874	346	466	812	82
	1858	1,310	1,134	2,444	841	1,068	1,909	387	456	843	73
	1859	1,339	1,175	2,514	871	1,123	1,999	370	482	852	73
	1860	1,305	1,198	2,503	879	1,178	2,057	330	479	809	77
Laholm	1856	503	608	1,111	523	641	1,164	229	239	468	42
	1857	498	600	1,098	532	635	1,167	223	231	454	48
	1858	508	604	1,112	525	641	1,166	224	243	467	49
	1859	500	604	1,104	523	656	1,179	216	260	476	53
	1860	556	695	1,251	532	660	1,192	228	268	496	44
Falkenberg	1856	471	539	1,010	449	546	995	202	232	434	30
	1857	472	549	1,021	460	513	973	207	218	425	35
	1858	486	565	1,051	461	535	996	214	234	448	29
	1859	498	587	1,085	480	560	1,040	217	257	474	24
	1860	519	612	1,131	519	610	1,129	235	267	502	36
Kongsbacka	1856	249	311	560	250	308	558	93	110	203	22
	1857	249	303	552	247	303	550	90	109	199	23
	1858	258	312	570	238	295	533	95	118	213	24
	1859	240	302	542	248	304	552	96	123	219	29
	1860	240	299	539	235	302	537	88	126	214	27
Summa i samtliga länets städer år 1860		4,408	4,961	9,369	3,801	4,724	8,525	1,555	1,981	3,536	359	
Summa i hela länet år 1860		58,445	61,133	119,578	56,619	59,856	116,475	26,860	29,326	56,186	4,508	

Till Tab. N:is 2 JORDBRUK, 3 BOSKAPSSKÖTSEL och 4 SKOGSHUSHÅLLNING hafva inga andra uppgifter meddelats, än de som i berättelsens text förekomma.

DÖDADE ROFDJUR.

1.	3.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
År.	Vargar.	Räfvar.	Mårdar, Hillrar och Herne- liner.	Uttrar.	Skjalar.	Örnar.	Hökar, Ugglor och Ufvar.	Falkar och Glador.	Belopp af utbetald belöning. R:dr R:mt.
1856	—	345		6		14	131		
1857	—	295		5		6	94		
1858	—	333		3		16	80		
1859	1	235		11		12	84		
1860	3	475	10	18	18	8	109		
Summa 1856—60	4	1,633	10	43	18	56	493		

Till Tab. N:o 6 AF ROFDJUR DÖDADE HUSDJUR finnas i texten meddelade de upplysningar, som erhållits.

Tab. No 7.

BERGVERK, BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR SAMT HANDTVERKERIER.

I.	2.								3.								4.								5.							
	Bergverk, bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar.																Handtverkerier.															
	Å landsbygden.								I städerna.								Å landsbygden.								I städerna.							
	År 1860.	Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträden af alla slag.				Antal verk och inrättningar.	Ägare.		Mästare, arbetare och biträden af alla slag.				Mästare.	Deras biträden af			Gemenskän.	Dessa arbetsbiträden.	Mästare.	Deras biträden af			Antal idkare till self-försörjning.						
Enskilde.			Holag.	Öfver 15 års ålder.	Under 15 års ålder.	Enskilde.	Holag.	Öfver 15 års ålder.		Under 15 års ålder.	Gesällh.	Lärlingar.	Andra arbetare.	Gesällh.	Lärlingar.		Andra arbetare.															
		m.	q.	m.	q.		m.	q.	m.	q.	m.	q.						m.	q.	m.	q.											
Bagare													1		1							17	11	11	2	15						
Bleckslagare																						3		5								
Bokbindare																						6	3	4								
Bomullsspinneri	1		1	51	51	15	13															3			8							
Bryggerier								1	1			8																				
Brännerier	31	31																														
Färgerier	7	7		9				12	12			39																				
Garfverier	8	8		7		2		2	2			4										14	14	10	17	1						
Glasmästare																						3		1		2						
Guldsmeder																						9	5	5								
Gördelmakare																						2		1								
Handskmakare																						9	5		2	2						
Hattmakare																						7	3	1		1						
Kakelugns- o. Krukomakare																						18	17	9		2						
Kammakare																										1						
Kardfabrik								1	1			1		6																		
Klädesfabrik								1		1	152	38	9	16																		
Kopparslagare																						14	12	5								
Mekanisk verkstad								1	1			23																				
Metallarbetare																										1						
Mjölqvarnar	159	166																														
Murare														6		4	3	4	3			5	3	4		13						
Målare																	3					11	8	7		11						
Pappersbruk	2	2		9	6	4																										
Pottaske-raffinaderier	8	8		6																												
Repslagare														1		4	1					2	2	2		2						
Sadelmakare														1		4	1	3				5	1	3		6						
Skomakare														16		10		102	20			38	18	18		19						
Skräddare														18		12		129	29			22	15	15	1	17						
Slagtare																										3						
Smeder														75		31	6	43	2			19	6	18	1	1						
Snickare														10		9		34	1			13	12	10		10						
Sockerbagare																										1						
Spegelfabriker								2	2			3																				
Svarfvare																		1				3										
Sågqvarnar	10	34																														
Tegelbruk	7	7																														
Timmermän																										2						
Tunnbindare																		1				7	9			5						
Urmakare																		1				7	2	6		3						
Vadnalsstampar	4	5																														
Vagomakare																						3	1	3		2						
Summa	237	268	1	82	57	21	13	20	19	1	230	38	15	16	128		75	11	321	55	240	147	138	31	120							

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÅSTGIFVERIER OCH SKJUTSNING, 1856—1860.

1.	2. 3. 4. 5.				6. 7. 8. 9.				10.	11. 12. 13.							
	Längd i mil				Kostnader för					Antal gästgifverier vid periodens slut.	Antal utgångne hästar						
	af hvarje slag af motsäende vägar		af indelade, med skjutsstationer för sedde vägar		af fulländade och afnyade nya vägar		af omläggde eller betydligt förbättrade vägar				af statsmedel.	af kommunernes medel.	af statsmedel.	af kommunernes medel.	år.	för krona- och krona-skjuts.	för gästgifverier, häll- och reserv-skjuts.
	vid periodens slut.		under perioden.		af statsmedel.		af kommunernes medel.										
Allmänna landsvägar	41½	41½	—	1½	—	—	R.dr 50,025	R.mt 7,087,17	23	1856	439	32,372					
Häradsvägar	79½	15½	—	1½	—	—	—	1,200	7	1857	1,056	34,890					
Socknevägar	39½	—	—	—	—	—	—	—	—	1858	657	20,440					
I städer	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1859	443	17,083					
Med införd skjutsentreprenad	} å landsbygden		—	—	—	—	—	—	3	1860	2,039	18,591					
	} i städerna		—	—	—	—	—	—	4								

Tab. N:o 9.

SJÖFART OCH HANDEL, 1856—1860.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
	S j ö f a r t.								H a n d e l.															
	Fartyg och båtar begagnade								Gross-handlare.		Minut-handlare.		H a n d l a n d e											
	till inrikes sjöfart.				till utrikes sjöfart.				Antal.		idkande både gross- och minut-handel.		enligt § 3 mom. 1 af Handelsordningen.		qvinnor enligt § 4 af Handelsordningen.		med in- och utländska varor.		med landtmannavaror.		med egna tillverkningar.			
	Antal.	Lastetal.	Besättning. Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Lastetal.	Besättning. Skeppare.	Sjöfolk.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.	Husbönder.	Bejening.
Landsbygden	3	34	3	—	2	83	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	7	—	—	—	—
Städerna	7	73,69	7	25	28	1,103,11	23	62	—	—	111	95	—	—	17	—	16	3	—	—	—	—	—	—

Tab. N:o 10.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER Å LANDSBYGDEN, SAMT TOMTER OCH JORDAR I STÄDERNA ÅR 1860.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
Å landsbygden.								I städerna.										
Hemman och jordlägenheter af alla slag efter olika natur enligt nya jordboksordningen.	Hemman.			Antal			Uppskattningsvärde sista året. R.dr R.mt.	Tomter, jordar och lägenheter af alla slag i hvarje stad.	Tomter.		Jordar.					Uppskattningsvärde sista året. R.dr R.mt.		
	Mantal.		Brukningsdelar.	jordtorp.	backstugor.	andra lägenheter.			Åker.	Äng.	Skog och beten m. m.	Summa tunnland jord.	Hemmantal.	Hus och tomter.	Jordar.	Summa uppskattningsvärde.		
	Oförmedlade.	Förmedlade.															Tunnland.	
Kronoegendomar ..	337 $\frac{1}{2}$	271 $\frac{1}{2}$	894	416	206	72	1,230,152	Laholm ...	186	40	1,233	616	—	1,849	9	279,053	139,526	418,579
Skatteegendomar ..	1,460 $\frac{1}{2}$	1,139 $\frac{1}{2}$	5,131	1,774	1,064	141	5,598,044	Halmstad ..	189	15	651	434	1,698	2,783	13 $\frac{1}{2}$	1,340,500	220,090	1,560,590
Sgr	1,798 $\frac{1}{2}$	1,411 $\frac{1}{2}$	6,025	2,190	1,270	213	6,828,196	Falkenberg	131	10	390	295	155	840	7 $\frac{1}{2}$	332,940	38,500	371,440
Frälseegendomar:								Warberg...	220	20	816	55	123	994	10 $\frac{1}{2}$	1,039,680	163,060	1,202,740
Säteri	84 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{1}{2}$	62	312	40	15	1,376,500	Kongsbacka	65	23	46	47	30	123	1 $\frac{1}{2}$	393,090	20,650	413,740
Insockne	384 $\frac{1}{2}$	318 $\frac{1}{2}$	1,000	610	224	26	1,514,390											
Utsockne	1,286 $\frac{1}{2}$	1,107 $\frac{1}{2}$	4,029	1,514	663	163	5,318,602											
Sgr	1,755 $\frac{1}{2}$	1,504 $\frac{1}{2}$	5,091	2,436	927	204	8,209,492											
Hitföres Krono- o. Krono-skatte ...	1,798 $\frac{1}{2}$	1,411 $\frac{1}{2}$	6,025	2,190	1,270	213	6,828,196											
Summa	3,553 $\frac{1}{2}$	2,915 $\frac{1}{2}$	11,116	4,626	2,197	417	15,037,688	Summa	791	108	3,136	1,447	2,006	6,589	41 $\frac{1}{2}$	3,385,263	581,826	3,967,089

Tab. N:o 11.

LAGA SKIFTEN M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
År.	Sökta skiftens antal.	Fastställda skiften.							Arfvoden till landtmätare och gode män för laga skiften. R.dr R.mt.	Hela beräknade utgiftsersättningen. R.dr R.mt.
		Antal.	Skiftade mantal.		Skiftade ägor upptagne i kvadratref.					
			Oförmedlade.	Förmedlade.	Inrösningsjord.			Afrösningsjord.		
					Åker.	Äng.	Odlingmark.			
1856	38	27	—	48 $\frac{1}{2}$	10,503	30,375	2,487	84,813	24,822	32,587
1857	39	25	3	58 $\frac{1}{2}$	11,300	17,389	541	65,375	20,254	33,852
1858	26	38	47 $\frac{1}{2}$	140 $\frac{1}{2}$	25,557	25,316	2,498	165,679	47,015	76,973
1859	44	24	33	61 $\frac{1}{2}$	11,066	15,520	1,439	80,003	28,273	31,656
1860	33	28	15 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	8,353	16,390	1,093	71,733	36,449	34,460
Summa 1856—60	180	142	99 $\frac{1}{2}$	366 $\frac{1}{2}$	66,779	104,990	8,058	467,603	156,813	209,528

Tab. N:o 12.

SPARBANKER.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Sparbankens benämning och stiftelseår.	Antal del-egare.	Hela kapitaltillgången. R.dr R.mt.	Öfver-skott eller besparing öfver delegar-nes andel. R.dr R.mt.	A f d e l e g a r n e									
				insatt belopp. R.dr R.mt.					uttaget belopp. R.dr R.mt.				
				Allt vid periodens slut.			1856.	1857.	1858.	1859.	1860.	1856.	1857.
Halmstads, stiftad 1835...	2,015	277,992 ⁶⁴	25,570 ⁹⁵	47,341 ⁰⁶	53,269 ⁶²	49,371 ³⁹	51,512 ⁷²	46,920 ²⁰	42,381 ⁸⁴	46,986 ⁶⁶	52,095 ⁴³	65,824 ⁵⁸	52,442 ⁷⁷
Warbergs, stiftad 1836...	2,426	206,439	23,799	63,261	55,585	33,197	41,137	34,355	23,323	32,045	62,907	61,800	42,044
Laholms, stiftad 1857 ...	227	20,666	143	—	1,433	6,787	8,199	5,785	—	—	195	1,268	3,354
Summa	4,668	505,097 ⁶⁴	49,512 ⁹⁵	110,602 ⁰⁶	110,287 ⁶²	89,355 ³⁹	100,848 ⁷²	87,060 ²⁰	65,704 ⁸⁴	79,031 ⁶⁶	115,197 ⁴³	128,892 ⁵⁸	97,840 ⁷⁷

Tab. N:o 13.

FATTIGVÅRDEN.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	
År.	Fattigvården Antal fattighus. Antal fattighus delad på nedanstående antal rotar eller kretsar. Gemensam för hela samhället.	Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			F a t t i g v å r d e n s										
		Äldre personer vårdade				Barnvårdade i och utom fattighus.				Summa af båda könen.		inkomster. R.dr R.mt.			inkomster. R.dr R.mt.			Samtliga utgifter i och för fattigförsörjningen.					
		i fattighus.	på annat sätt.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	S.a.	Af skening af egendom, kollekt m. m.	Personliga fattigvårdsbidrag.	Värdet af tillskott eller hemmanal.	Ersättning af statsmedel.	Ersättning af annat fattigvårds-samhälle.	Summa. R.dr R.mt.	R.dr R.mt.	R.dr R.mt.	R.dr R.mt.		
a) Landsbygden med undantag af Wapnö församl.																							
1856			40	90	231	350	193	191	464	631	1,095	776	1,409	2,185	7,486 ¹⁴	7,560 ¹⁴	53,387 ⁸⁸	782 ¹²	190 ⁵⁰	69,406 ⁷⁸	71,079 ³¹		
1857			37	93	228	353	185	183	450	629	1,079	763	1,411	2,174	7,609 ³⁶	8,568 ⁰⁷	55,113 ²⁶	674 ⁵⁶	166	72,131 ²⁵	68,060 ¹⁸		
1858			34	90	238	365	210	210	482	665	1,147	736	1,419	2,155	8,361 ⁶¹	8,922 ⁴⁷	52,920 ⁸⁸	661 ⁹⁴	—	70,866 ⁹⁰	69,744 ⁸⁹		
1859			43	99	250	385	218	219	511	703	1,214	781	1,338	2,119	7,761 ²¹	9,648 ⁹⁴	52,854 ²¹	659 ⁸³	—	70,924 ¹⁹	70,820 ⁷⁰		
1860			44	110	256	397	203	217	503	724	1,227	762	1,410	2,172	7,643 ⁰¹	9,737 ⁷⁰	56,840 ²⁰	540 ²⁶	213 ³¹	74,974 ⁴⁸	76,557 ⁷⁵		
b) Städerna.																							
1856			4	14	21	1	3	24	33	39	57	96	52	165	217	4,085 ⁷²	7,429 ²¹	—	300 ⁴⁵	—	11,815 ²⁰	14,533 ³²	
1857			4	13	19	1	7	22	30	36	56	92	48	167	215	3,897 ⁹⁸	9,086 ⁹⁴	—	361 ⁷⁵	5	13,351 ⁶⁷	14,500 ¹⁹	
1858			4	14	17	2	10	23	30	39	57	96	64	170	234	3,817 ⁰²	8,712 ³⁴	—	396 ⁷⁶	—	12,926 ¹²	13,429 ⁸⁴	
1859			4	16	17	1	9	23	27	40	53	93	51	159	210	4,171 ¹⁸	10,142 ²⁰	—	407 ²⁰	—	14,720 ⁵⁸	12,710 ⁹⁴	
1860			4	19	24	2	12	21	26	42	62	104	52	149	201	4,619 ⁶⁹	10,831 ⁰⁹	—	457 ⁸²	—	15,908 ⁶⁰	14,283 ⁰⁷	

Anm. Fattigvården är gemensam för hvarje stad, och finnes ett fattighus i hvarje stad utom Kongsbacka.